“ՏԻՐՈՋԸ ԽՕՍՔԸ”
ԻՆՉՊԷ՞Ս ՀԱՍԿՆԱԼՈՒ Է
ԳՐԱԻՈ՞Ր ԹԷ ԲԵՐԱՆԱՑԻ

1. Օրէնք եւ Սէր
2. Եթէ Իմ Խօսքիս Մէջ Մնաք
   Ճշմա՛րտապէս Իմ
   Աշակերտներս Կ՛ըլլաք
3. “Հոգի՛ն է Կեանք Տուողը Այն
   Խօսքերը Որ Կը Քարոզեմ Ձեզի՝
   Հոգի եւ Կեանք են”
4. Ես Եկած Եմ Աշխարհ, Որպէսզի

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ
ՀԱՅ-ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ

2011

ՄՈՒՏՔ

Հոգեկան աշխարհի մէջ կան ապրումներ և ըմբռնումներ, որոնք մեր հինգ զգայարանքներով հասկնալի չեն, այլ ներհայեցողական և հոգետեսական կարողութեամբ իմանալի են միայն:

Քրիստոս ըլլալով երկնաւոր դեսպանն Հօր Աստուծոյ, չենք կրնար միայն պատմական կամ իմաստասիրական հայացքով զայն հասկնալ:

Հրաշալի խորհուրդ դէպի մը կրնանք մօտենալ ներհայեաց հոգետեսութեամբ միայն:

Ներհայեացողութիւնը կը նկատուի ճանաչողութեան գերագոյն կերպը որուն կը հասնի ենթական միասնական և անհատական աղօթքի պահուն: Աղօթքը սրբարանն ու ելարանն է դէպի Արքայութիւն:

Քրիստոնեան հրաւիրուած է հոգեւոր խորհրդածութեան, որ հիմնական խարիսխն ու ներշնչարանը կը կազմէ Յիսուսի Մարդեղութեան: Քրիստոնեայի մը դերը՝ հաւատալ, տառապիլ և սպասել է:

Աշակերտները չէին ճանչնար Յիսուսը սակայն հետեւեցան Անոր, բնական մղումով և սիրով: Յիսուս կը յայտնուի մարդոց ամէն տեղ, ամէն ժամ: Յիսուս կրնայ յայտնուիլ իբրեւ մանուկ մը մսուրի մէջ, ծարաւ անօթի չափահաս մը մայթերուն վրայ. բա՛ց դուռդ և գործադրէ՛ Քրիստոս Յիսուսի պատուերը:

Նոյեմբեր 22, 1997 Ալպէռ Նորատունկեան
Թորոնթօ Հայ-Քրիստոնեայ

ՏՈ՛ՒՐ ԻՆՁԻ ՏԷ՛Ր

Տո՛ւր ինձի Տէ՛ր, խորազնին տեսողութիւն,
որ Բարձրեալիդ երկնային զօրութեան
ճառագայթումը տեսնեմ,
ու հոգիս ողողեմ անոխակալ Արարչիդ
սիրոյն հոգեպարար լոյսով,
ու հաւատիս ներզօրութեամբը
տեսնեմ բարին ու վեհը,
տեսնեմ լաւը, վսեմը,
ազնուագոյնն ու գեղեցկութիւնը
կեամբի յաւերժութեան.
տեսնեմ փակ աչերով իսկ Բարձրեալիդ
շլացուցիչ ու լուսապայծառ
գոյութեան ճշմարտութիւնը:

Սարգիս Պալեան
Մոնթրէալ, 12-1-1986

ՕՐԷՆՔ ԵՒ ՍԷՐ

“Օրէնքը ոչ թէ իրողութիւններուն բուն կերպարանքը
ունէր, այլ գալիք բարիքներուն ստուերը”--

Աստուածայայտնութիւն:

Օրէնքն ու դատաստանագիրքը, որ քաղաքակրթութեան և մշակոյթի յառաջացեալ ապրելակերպը կը նշանակէ, կրնայ դառնալ նաեւ նոյն քաղաքակրթութեան անկումին և տապալումին պատճառը: Որովհետեւ օրէնքն ու դատաստանը զօրութիւններ են որ թէ բարին և թէ չարը կրնան գործածել, ի նպաստ իրենց մտադրած ազնիւ կամ վատ նպատակներուն:

Օրէնքն ու կանոնագրութիւնը, իրենց հսկայ և վեհ զօրութեամբ չեն կրնար փոխել մարդուն ինքնութիւնն ու անձնաւորութիւնը: Չար մը, օրէնքի ազդեցութեամբ, չի կրնար դառնալ բարի: Իսկ վատահամբաւ փաստաբան մը կրնայ օրէնքի սահմանումով արդարացնել ոճրագործ մը և դատապարտել արդար մը մահուան: Զմոռնանք հռոմէական և մովսիսական, բարձրագոյն կարծեցեալ օրէնքը, որ դատապարտեց ոչ-յանցաւոր Յիսուսը խաչելութեան և ահաբեկիչ Բարաբբան արձակեց ազատութեան:

Յիսուսին պատահած միջադէպը՝ եթէ վաղ անցեալի տկար և հինաւուրց օրէնքներու կը վերագրենք, ներկայ դարու սահմանադրական օրէնքներն ալ աւելի բարի գործերու չեն գործածուիր: Բանտերը լեցուն են ոճրագործներով և անօրէններ կը վխտան քաղաքներու մէջ:

Համաձայն եմ, ու կը հաւանիմ որ օրէնքն ու կանոնագըրութիւնը մարդ արարածը բարձրացուցած է գազանային անտառաբնակ կենցաղավարութենէ և զայն բազմեցուց քաղաքակրթեալ և մշակութային բարեկրթեալ ապրելակերպի պատուանդանին վրայ:

Օրէնքն ու դատաստանագիրքը, որովհետեւ սահմանաւորեալ են ու չեն կրնար դուրս ելլել իրենց շրջագիծէն, չեն կրնար օգտակար ըլլալ նաեւ համամարդկային ամբողջակա՛ն պահանջքներուն և հոգեկան կարիքներուն: Եթէ օրէնքն ու կանոնագրութիւնը լիուլի գոհացնէին աշխարհի մարմնական և հոգեկան պահանջքը, աշխարհ հասած պիտի ըլլար Եդեմական վարձաձեւի, որովհետեւ աշխարհի գրեթէ բոլոր դիւանագէտներն ալ օրէնսդիր փաստաբաններ են կամ մեծահարուստ օրէնսգէտներ:

Օրէնքն ու իր օրէնսգէտները թէպէտեւ բարձրացուցին մարդ էակը բարանձաւային ապրելակերպէն ու գազանային կոշտ բրտութենէ դէպի բսաներորդ դարու լուսապայծառ քաղաքակրթութեան, սակայն չկրցան փոխակերպել մարդկային ինքնութիւնը և անոր կամապաշտ եսամոլութիւնը: Որպէս ապացոյց, համաշխարհային Երկրորդ Պատերազմը որուն միայն մեռեալները առթեց 52 միլիոնէն աւելի մեռեալ. ո՞ւր է օրէնքին անզօրութիւնը:

Օրէնքին անզօրութիւնը կը կայանայ իր կրաւորական ձեւին մէջ: Այլ խօսքով, օրէնքը կը նմանի սուրի մը որ գործածող ենթակայի՛ն իմաստութենէն, կարողութենէն և վարժութենէն կախում ունի թէ ո՞ր կողմը պիտի թեքի արդարութիւնն ու իրաւունքը: Որովհետեւ աշխարհի վրայ կայ եսամոլութիւն, փառամոլութիւն և ագահութիւն: Հանճարեղ և

սակայն չար մարդիկ կրնան, օրէնքի շրջագիծին մէջ, ներկայացնել սուտը որպէս ճշմարիտ և անիրաւութիւնը որպէս իրաւունք: Օրէնսդրական սոյն խաղարկութեան պատճառաւ, մարդկային կեանքի փոխակերպութիւնը կասած է և չէ յառաջդիմած: Մարդ արարածը փոխակերպող և անոր հաւատքի լուսատու թեւերուն թռիչք տուողը միակ հնարաւորութիւնը՝ **Սէ՛րն** է: Սէրը՝ իր զանազան երեսակներով հզօրագոյն զօրութիւնն է որ գործադրութեան դրած է տիեզերքը և կը բանեցնէ աշխարհը մարմնապէս և հոգեպէս:

Օրէնսգէտ մը անսպայման բարի ըլլալու պայմանաւորուած չէ: Չարն ու անարդարութիւնը կարելի է օրէնքով յաղթական դարձնել, սակայն անհնար է սիրելով մէկու մը չարիք հասցնել կամ վնասել: Օրէնքը՝ ենթակայական և կրաւորական է, իսկ սէրը՝ ուժականութիւն է: Յիսուս Քրիստոսի Մարդեղութիւնը խորհրդազգաց յայտնագրութիւնն է անբընաելի Հօր Աստուծոյ բաղցրահայեաց և խորածածուկ սիրոյն:

Գողգոթան՝ վշտին սրբութիւնը և սիրոյ ծննդագործող երկունքն է: Արարիչ Աստուծոյ սիրո՛յ կամեցողութիւնն է, որուն միջոցաւ կանք, ու տեսնելով ֆիզիքական ու հոգեկան գոյացութիւնները, կը զմայլինք ու լացը ծիծաղ կը դարձնենք:

Որովհետեւ սէրը ներքին ու անդիմադրելի և երկնապարգեւ ոյժ մըն է, անոր զոհաբերութեան պարտութիւնն իսկ՝ յաւիտենական յաղթութիւններու մայրն է:

Մշտահոս դարեր շարունակ, մարդ ապրած է նահապետական, գիւղական կամ պետական վարչաձեւի օրէնքներով:

Պետական օրէնքները հասցուցած են մարդկային ընկերութիւնը հանգրուան մը, ուրկէ անդին մարդ կարիքը կը զգայ ոչ թէ օրէնքի, այլ՝ աւելի վեհ և գերագոյն միջոցառումի մը, որ ոչ թէ պիտի օժանդակէ իր պետական վարուելակերպը, այլ իր մարդկային վերաբերմունքը:

Մարդկութիւնը հասած է ապրելակերպի այնպիսի հանգրուանի մը, ուր ան ականատես է, որ կեանքը ոչ թէ աշխատանք է միայն, այլ նաեւ հրաշալի ապրում մը: Այս հրաշալի և յափշտակիչ կենցաղավարութիւնը կը պահանջէ ոչ թէ օրէնք, այլ անձնազոհ դաշնաւորումը մարդու ինքնութեան:

Սիրելը՝ ոչ թէ պահանջ մըն է դուրսէն, պետութենէ մը, այլ ենթակային մարմնական և հոգեկան կարօտն է: Անժամանցելի ճախրանք արտայայտող այս բաղձանքը կու գայ մարդուն երկնաւոր Հօր Աստուծմէ ու կը հրահանգէ անոր միտքը ու կը պատրաստէ անոր սիրտը: Հոգեկան սոյն տենչանքը յարութիւն կու տայ նոյնիսկ հոգեպէս մահացած սրտերուն:

Յիսուսի Մարդեղութեան և Գողգոթայի զոհաբերութեան սիրո՛յ ենթահողին վրայ կը ծլի ու կ՛աճի անխոցելի և անխորտակելի **սէրը:** Այս ըմբռնումով և խոր տեսութեամբ, Յովհաննէս Առաքեալ, իր խոր ծերութեան օրերուն կը գրէ իմաստասիրութիւն որոնողներուն ըսելով,

«Օրէնքը Մովսէսի միջոցաւ տրուեցաւ մինչ շնորհն ու ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիստոսի միջոցաւ»

--Հով. Ա. 17:

Եթէ կարելի ըլլար օրէնքով խաղաղութիւն բերել աշխարհի վրայ ու մարդոց մէջ հաճութիւն, աշխարհ վաղուց դարձած պիտի ըլլար Եդեմական դրախտ ու պետական վարչաձեւի պէտք պիտի անյայտանար: Համայնավար վարչաձեւը փորձեց սոյն տեսութեան իրագործումը զոհելով 30 միլիոն

անմեղ բաղաբացիները Կուլաբեան դժոխքի տանջանքներուն ներբեւ. 70 տարիներ ետք, սնանկ ու պարտուած, Համայնավար Խորհրդային Միութիւնը՝ ի՛նք ականատես վկան եղաւ ի՛ր աղէտալի ձախորդութեան և փորձանքին:

Ինչո՞ւ Սէրը և ո՛չ օրէնքը:

Որովհետեւ սէրը կենսանորոգ շարժում է, ան կրնայ մարդ արարածին տալ փրկարար հոգեփոխութիւն (վերստին ծնունդ): Սէրը անանձնական և անեսական լուսեղէն ճառագայթում մըն է մարդուն հոգւոյն մէջ, որ ապացուցանելի չէ փաստարկութեամբ, այլ միայն փորձարկութեա՛մբ իմանալի, սէրն է որ կը դաշնաւորէ թէ՛ անհատին և թէ համայնքին հոգեկան ու մարմնական բնարը: Վտարէ սէրը որեւէ ընտանիքէ կամ հաւաբականութենէ և այդ կառոյցը կը խորտակուի ու կը բանդուի, որբան ալ օրէնքներով և կանոններով զօդուած ըլլայ ան ինք իր պատեանին մէջ: Սիրո՛յ գաղափարական հաւատքի կառոյցին մէ՛ջ որոնելու է կեանքի աննիւթապաշտ ըմբռնումները որոնց յայտնաբացումը իրագործուեցաւ վիշտի և յոյսի Գողգոթային վրայ:

Ջեւապաշտական և ցուցամոլական արարքներու վերածուելու չեն **Լերան Քարոզի** առաքինութիւնները, այլ անոնք դառնալու են ոյժ, մաքառում, խոյանք և կամք արտայայտող կենդանի ապրումներ թէ՛ ուխտաւոր հոգեւորականներու և թէ անձնուէր աշխարհականներու կեանքին մէջ: Յիսուս ճաղկեց ընկերային ու կրօնական ախտավարակ բարքերը և ցոյց տուաւ բիւրեղեայ լուսապայծառ սիրոյ կորիզը:

Յիսուսի մարտակոչը Իր հետեւորդներուն, փոխել է սիրոյ մտածումը կեանքի՛ և այդ կեանքն ալ ապրումի: Դարեր շարունակ սիրոյ գաղափարականը մաքառեցաւ ընդդէմ խաւարի, ընդդէմ բռնութեան և բարբարոսութեան մինչեւ որ մարմնացաւ Յիսուս Քրիստոս տեսանելի մարմնի մէջ: Ներկայիս բեզի և ինծի է կտակուած այդ երկնառաք կոչումը: Հայ ազգը դարեր շարունակ դարձաւ այդ աւանդին ջահակիրը կնքելով զայն իր անսասան հաւատքի նահատակութեամբ: Ի՞նչ է արդեօք բու և իմ դիրքորոշումը քսանմէկերորդ դարու սեմին, ուրանա՞լ և դրժե՞լ մեր դարաւոր Յիսուսի հաւատքն ու Անոր սէրը, որ դարերու փորձանքներուն, հայուն անլուր տագնապներուն, հայութեան անըմբռնելի վտանգներուն դէմ անպարտելի ուժ մը և անխորտակելի վահան մը դարձած էր:

Դարերու ընդերքէն մեզի հասնող հաւատքն ու մշակոյթը, Հայուն գոյութեան և անոր գոյատեւման հիմնախարիսխն է:

Հոգեւոր ոչնչացումէ և կրօնական սնանկութենէ մեզ պաշտպանող և փրկող միակ լաստը կայ ու կը մնայ Յիսուս Քրիստոսի յայտնաբերած սիրոյ կենցաղավարութիւնը:

Քրիստոնէութիւնը՝ ոմանց համար կրնայ ըլլալ կրօնասիրական ճառ կամ դաւանական մարզանք...գործնական Քրիստոնէութիւնը սիրոյ զոհաբերութիւնը ցոլացնող կեանքի ապրո՛ւմն է: Խաչի՛ Ճանապարհը, հաւատացեալներ պատրաստող անփոխարինելի դարբնո՛ցն է, ուր սիրելով ուրիշները, սէրը կը դառնայ **անապառ:**

Սեպտեմբեր 15, 1990
Մոնդելիմար, Ֆրանսա

ԵԹԷ ԻՄ ԽՕՍՔԻՍ ՄԷՋ ՄՆԱՔ, ՃՇՄԱՐՏԱՊԷՍ ԻՄ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՍ Կ'ԸԼԼԱՔ

Յիսուս Քրիստոս շատ պարզօրէն կը բացատրէ աշակերտութեան պայմանը, որ մնալ է Ի՛ր խօսքին մէջ և ո՛չ մարդկային իմաստասիրական կամ աւանդական վարդապետութիւններու տեսութեան մէջ։

Ինչո՞ւ Յիսուս ա՛յդքան վճռական կը խօսի Ի՛ր խօսքին զօրութեան համար։ Յիսուս Քրիստոսի պատուէրը վերջնակա՛ն ու անդառնալի է, որովհետեւ. մարդկային կեանքը կ'արտայայտուի խորհուրդով, խօսքով և գործով։ Ասոնց առնչութիւնը շատ սերտ է, որովհետեւ խօսքն ու գործը խորհուրդէն կը ծնին։ Խորհուրդը կը կանխէ խօսքն ու գործը, ամէն արարք գործ ըլլալէ առաջ խօսք է, և խօսքով արտայայտուելէ առաջ խորհուրդ է։

Խորհուրդն է մարդուն բուն էութիւնը։ Բարի խորհուրդին ակնաղբիւրը Աստուած է՝ «Մի է Բարին որ է Աստուած», բարութեան Կատարելութիւնը։ Որովհետեւ խորհո՛ւրդն է մարդուն բուն էութիւնը, ուստի Սատանան ա՛յդ խորհուրդին մէ՛ջ կը ջանայ ցանել իր որոմները...։ Ընդհանրապէս վարուցանը կը կատարուի ցերեկին՝ օրուան լուսատր ժամանակաշրջանին. իսկ Սատանան իր որոմները կը ցանէ երբ մարդիկ քնացա՛ծ են։

Մատթէոս առաքեալ գրելով Յիսուսի սոյն առակը, յաւերժացած է իր Վարդապետին խօսքերը.

«Եւ երբ մարդիկ քունի մէջ էին՝ անոր թշնամին եկաւ, ցանուած ցորենին վրայ որոմ ցանեց ու գնաց»

--Ժգ.25։

Սոյն խանգարուած մարդկային խորհուրդին համար, Յիսուս կ'ըսէ. «Ի՛մ խօսքիս մէ՛ջ կեցէ՛ք», որովհետեւ աշխարհի մէջ այլեւս մարդկային խորհրդածութիւնը այլասերած է՝ որոմո՛վ խառնուած է։ Իւրաքանչիւր հաւատացեալ ի՛նք պարտ է կարդալ Աւետարանը ու զանազանել Յիսուսի խօսքերը Սատանային ցանած որոմներէն։ Այս այլասերած աշխարհին մէջ երբեմն կը փորձուինք մեր հաւատքն ու յոյսը կորսնցնել։

Երբ նպատակը միջոցի կը վերածուի և միջոցը նպատակի, երկուքն ալ կը տուժեն և կ'այլասերին։ Այս աշխարհի հացերը որքա՛ն փորձիչ, այլասերած են առանց **"Կենաց Հացի"ն**։ Այս սանձարձակ ազատութեան արդիւնքը դանդաղօրէն և սակայն յարատեւօրէն կ'ենթարկէ մարդը այլասերումի։

Գործը (մարդկային որեւէ արարք) խորհուրդին պսակն է, առանց գործի կնիքին՝ խորհրդածութիւնն ու խօսքը անպտուղ կը մնան։ Գործը կիրարկուած խորհրդածութիւնն է, տեսանելի մտածմունք։ Մարդկային կեանքը, որ Աստուած շնորհած է մարդուն, խորհիլ, խօսիլ և գործել է։ Խօսքին պատճառով է որ մարդ կը կոչուի բանաւոր արարած։

Յիսուս երբ կը դաստիարակէր Իր աշակերտները, ըսաւ անոնց որպէս քաջալերանք.

«Նոյնիսկ եթէ երկինքն ու երկիրը անհետանան, խօսքերս պիտի չանհետանան»։

Յիսուս կը գտնուէր Երուսաղէմ ու Իր քարոզութեան ընթացքին կարգ մը աշակերտներ տեսնելով, որ Յիսուսի խօսքերը երթալով աւելի՛ վճռական կը դառնան, հեռացան

ու այլեւս չէին շրջեր Իրեն հետ: Յիսուս նայեցաւ տասներկու աշակերտներուն ու ըսաւ անոնց.

«Միթէ դո՞ւք ալ կ՛ուզէք երթալ»:

Սիմոն Պետրոս որ միշտ խօսնակը եղած էր աշակերտներուն, դարձաւ իր Վարդապետին ու ըսաւ.

«Տէ՛ր, որո՞ւն պիտի երթանք. յաւիտենական կեանք տուող խօսքերը դո՛ւն ունիս: Մենք հաւատացինք ու գիտցանք թէ դո՛ւն ես Քրիստոսը՝ Աստուծոյ Սուրբը»--Յով. Ջ.68-70:

Յիսուս միայն Պետրոսի նման հաւատարիմ բաջազուններո՛ւ կը վստահի Իր յայտնութիւնները ու կը ղրկէ զանոնք որպէս աւետարանիչներ: Պօղոս առաքեալ նման Պետրոսի ա՛ն ալ կայնեցաւ Աթենքի Արիսպագոսի լերան վրայ ու վկայեց Տէր Յիսուսի խօսքերը ու աւետեց մեռելոց յարութիւնը յոյն իմաստասէրներուն: Որմէ վերջ Պօղոս առաքեալ կը գրէ Փիլիպպէի եկեղեցիին ըսելով. «Ինծի համար կեանքը Քրիստոսն է և մեռնիլը՝ շահ»:

Աստուածաբաններ կը հետաքրքրուին Աստուածաշունչի գրականութեան վերաբերեալ հարցերով և հեղինակներով, ո՛չ Աստուածաշունչին պատգամովը: Յիսուս Ինքզինք կը կոչէ "Աստուծոյ Խօսք"ը, "Բանն Աստուծոյ", ոչ թէ **գրութիւն մը,** այլ իմաստաւորող և ապրո՛ղ Մեկնաբանութիւնը: Ոչ թէ ո՞վ գրած է Սբ. Գիրքը, այլ ո՞վ **յայտնաբանած զԱստուած:** Յիսուս Քրիստոս ապրեցաւ որպէս կենդանի՛ Աստուածայայտնութիւն և հայելացումը **սէ՛ր** Աստուծոյ:

Շատ մարդիկ այսօր փրկութիւն կ՛ուզեն, բայց Փրկիչը չեն ուզեր, խաղաղութիւն կ՛ուզեն և խաղաղութեան Իշխանը Յիսուսը կ՛անտեսեն, սէր և միութիւն կ՛ուզեն, բայց Աստուծոյ սիրոյ օրէնքը կ՛արհամարհեն: Բոլոր առաքինութիւնները սահմանող և դասակարգող, մեծագոյն խորհուրդը սէ՛րն է և մնացեալները անոր եղանակաւորումներն են:

Գարեգին Ա. Կաթողիկոս կ՛ըսէ

«Սէրը՝ որ կեանքով ու գործով կ՛արտայայտուի, ծառայութեամբ ու բարիքով կը մարմնանայ և, ի հարկին, խաչով կը կնքուի»:

Սէր բառը չէ եղած միայն բարոզելու համար, այլ՝ կիրարկելու: Սէրը պէտք է ողջագուրէ և համակէ մարդկային հոգին և էութիւնը, որովհետեւ երբ անձը մեռնի, այդ սէրն է որ պիտի գոյատեւէ:

Մեծագոյն խօսք պատուիրանը ըստ Յիսուսի հրահանգին.

«Սիրէ քու Տէր Աստուածդ ամբողջ սրտովդ, ամբողջ հոգիովդ և ամբողջ մտքովդ և սիրէ ընկերդ քու անձիդ պէս»:--Մատթ. ԻԲ.36-37:

Հրահանգ պատուէրը, հաւատալէն աւելի **սիրե՛լ** է: Յիսուսի վերջին խօսքը՝ նոր պատուէրը որ տուաւ Իր աշակերտներուն, հետեւեալն է. **«Ձեր իրար սիրելո՛վ է որ մարդիկ պիտի գիտնան, թէ դուք իմ աշակերտներս էք»** --Յով. ԺԳ.35:

Քրիստոնեայ հաւատացեալը եթէ միայն հետեւի Յիսուսի այս վերջին պատուէրին, ուրիշ հաւատոյ հանգանակի կարիքը չունի: Ուստի Յիսուս կ՛ըսէ բեզի և ինծի.

«եթէ իմ խօսքիս մէջ մնաք
ճշմարտապէս իմ աշակերտներս կ՛ըլլաք»:

Յունուար 17, 2000
Թորոնթօ

“ՀՈԳԻ՛Ն Է ԿԵԱՆՔ ՏՈՒՈՂԸ
ԱՅՆ ԽՕՍՔԵՐԸ ՈՐ ԿԸ ՔԱՐՈԶԵՄ ՁԵԶԻ՝
ՀՈԳԻ ՈՒ ԿԵԱՆՔ ԵՆ”

--Յով. Ջ.64

Ի՞նչ կը նշանակէ «Հոգի» բառը: "Հոգի" բառը կը նշանակէ ու կը յայտնաբանէ այդ անտեսանելի գործօն ոյժը, որ կը շարժէ մարդկութեան ընկերային, մշակութային, գաղափարական և բաղաբական կեանքին ընթացքը, ըմբռնումը և կամեցողութիւնը: Դասական հասկացողութեամբ՝ կեանքի սկզբունք և պատճառը, ինքնին պարզ և աննիւթական գոյացութիւն մըն է:

Անաբսիմենես, մարդկային հոգին համաչափած և համազօրած էր շունչի և բամիի, որովհետեւ օդը նախատարրը սեպած էր գոյացութեան: Ոգի, փչում, բամի, շունչ, որոնցմով կեանքը կը գոյատեւէ: Մարդ արարածը թէեւ մարմին և հոգի է, սակայն իրապէս մէ՛կ է:

1. Մարդկային մարմինն ու հոգին Աստուծոյ Կամքին շօշափելի ու տեսանելի արտայայտութիւններն են:

2. "Հոգի" բառը կ՛ակնարկէ մարդկային կեանքին և անոր ընդհանուր անճնաւորութեան:

3. "Հոգի" նաեւ կ՛ակնարկէ մարդու ներքին սկզբունքը և կամքին ճգտումը:

Մարդ արարածը կը բանայ իր հոգիին ծալքերը Բարիին՝ Աստուծոյ կամ չարին՝ Սատանային: Զգայնիկ հոգին հաւատքի ամրութիւններով զինուած, կ՛առաջնորդէ՝ որ մարդ արարածը ճշդութեամբ և մաքուր սրտով աղօթէ: Միտքը տեսանելի կը դարձնէ բազմաթիւ սկզբունքներ և գիտական կանոններ (վարկածներ), իսկ հոգին կ՛իմաստաւորէ, կը վերլուծէ խորհուրդն ու մտածումները, բարիին կամ չարին ընթացքը: Ան, որ կ՛ուզէ նկարագրել Բարին, պէտք է զայն կրած (ապրած) ըլլայ իր հոգիին մէջ: Վերջնական ելակէտը Աստուած է, տիեզերքի Կենդանի Հոգին:

Առանց հաւատքի և հոգիի լոյսին, մտքի լոյսը սեգ ու հպարտ, ամբարտաւան, պատուհաս ու անէծք է աշխարհի:

Հոգեկանը կը սկսի այն տեղէն, ուր գիտութիւնը կանգ կ՛առնէ: Գիտութիւնը համօրէն խորհրդանշումն է հոգեւորին ինչպէս մանկական խաղալիքները մանուկներուն, նոյնպէս ալ նիւթական տիեզերքը խաղալիքներն են հոգեկանին:

Աստուծոյ պահանջները կը յառաջանան, օրինականէն դէպի բարոյականը, և բարոյականէն դէպի հոգեւորը: Նիւթը ինքնին իբր նիւթ որեւէ շնորհ կամ զօրութիւն չի պարունակեր, այլ Հոգիի ներկայութեա՛մբ է իր զօրութիւնը:

Մարդը մարմնի և հոգիի միաւնութիւնն է: Մարդու մարմինը ո՞ր անդամին մէջ է հոգին: Ամէն տեղ. կեդրոն ունենալով սիրտը: Ինչպէս որ ամբողջ երկիրը կը պատկանի թագաւորին, բայց հոն ունի ան իր պալատը, այնպէս ալ հոգին:

Մարդկային հոգին՝ իր իմացականութեամբ, իր զգացողութեամբ, իր երեւակայութեամբ, իր յիշողութեամբ և կամքով մանրաշխարհ մըն է: Մարմինը կը կատարէ ա՛յն, ինչ որ

հոգին կը պատուիրէ: Երբ մարմի՛նը տիրապետէ հոգիին, այդ մեղանչում է: Հոգին կենսաւորող աւիշը՝ անձին հաւա՛տն է: Յիսուս Քրիստոս կ՛ուզէ ապրիլ մարդու հոգւոյն մէջ արգելք ըլլալու համար որ մարդ մեղանչէ:

Հաւատացեալը պատրաստ ըլլալու է մտքով ու հոգիով անձնանուիրումի ու զղջողական հոգիով, ինքնասրբագրելու և ուղղելու իր կամքը դէպի Բարին նման Զակիէոս մաքսապետին և Մարիամ Մագդաղենացիին: Միթէ կա՞յ գիրք մը որ աւելի սատարած ըլլայ մարդկային մշակոյթին: Եւ կա՞յ հայերէն գիրք մը, որ աւելի խոր ազդած ըլլայ հայ սրտին ու հոգւոյն վրայ, աւելի գեղեցկօրէն պայծառակերպած ըլլայ զայն, քան Սբ.Մաշտոցի թարգմանած Աստուածաշունչը:

Հինգերորդ դարուն Սբ.Մաշտոց թարգմանեց Աստուածաշունչը հայերէնի: Սակայն, Աստուծոյ իսկական ու հարազատ Խօսքը Յիսուս Քրիստոս Ի՛նքն է: Յովհաննէս առաքեալ գրչի մէկ լուսեղէն հարուածով, կ՛ըսէ համայն աշխարհի.

«Սկիզբէն էր Բանը՝ Խօսքը, և Բանը Աստուծոյ հետ էր»
--Յով. Ա.1:

Հինգերորդ դարուն Ն.Ք. "խօսք" բառը, Յուն. "Լոկոս", Եփեսացի իմաստասէր՝ Հերագլիթիսի միջոցաւ իմաստասիրական գործածութեան դրուեցաւ բացատրելու համար տիեզերական սկզբունքը: Նախապէս Պիւթակորոս կը կարծէր, որ իսկութեան բնոյթը մաթեմաթիկական է: Արարիչ Աստուած բոլոր գոյերէն ու արարածներէն գերիվեր Խորհուրդ խորին է՝ անհաս և անսկիզբն: Մարդկօրէն, կարելի չէ Աստուծոյ որեւէ գոյացական մասնիկ կամ յատկանիշ վերագրել, որովհետեւ Ան անմերձենալի է. մի միայն մերձենալի է Իր Միածին Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի միջոցով:

«Երանելին և միակ հզօրը, թագաւորներու
Թագաւորը և տէրերու Տէրը. Ան՝ որ միայն
Ի՛նք ունի անմահութիւնը և կը բնակի
անմատչելի լոյսի մէջ՝ զօր մարդոցմէ
ոչ ոք տեսած է և ոչ ոք ալ կարող
է տեսնել. Անոր պատի՛ւ և
զօրութի՛ւն յաւիտեանս:
Ամէն»
--Ա. Տիմոթ. Զ.15:

Մարդկութիւնը կ՛ըմբռնէ ու կը ճանչնայ Հայր Աստուած ա՛յն չափով, որ Յիսուս Քրիստոս բացատրած է նաեւ մարդկութեան: Յիսուս Քրիստոս Իր Մատթէոս աշակերտին միջոցաւ կ՛ըսէ Աւետարանին մէջ, ԺԱ.27.

«Հայրս ամէն ինչ տուած է ինծի, և ոչ ոք կը ճանչնայ
որդին՝ բացի Հօրմէն, և ոչ ոք կը ճանչնայ Հայրը՝
բացի Որդիէն, կամ բացի անկէ՝ որուն յայտնել
ուզէ Որդին»

«Ոեւէ մէկը երբեք զԱստուած չէ տեսած, բացի Միածին
Որդիէն Հօրմէն անբաժան, և որդին էր որ
մեզի ճանչցուց զԱստուած»--Յով. Ա.18:

Քրիստոսով՝ Աստուած կը թափանցէ մարդկային իրակա-

նութեան ու կը յայտնէ Իր սէրն ու ողորմութիւնը:

Աստուած հանդիպեցաւ Աբրահամի օտարութեան մէջ ու երեւցաւ Մովսէսի՝ լերան մը վրայ ու տեսնուեցաւ հետը ամայութեան մէջ ո՛չ թէ եկեղեցւոյ կամ սրբատեղիի մը մէջ:

1. Աստուած միայն սրբատեղիներու մէջ չգտնուիր, այլ սրբատեղիի կը փոխակերպէ Իր տեսակցութեան ու հանդիպումի վայրերը:
2. Աստուծոյ յայտնատեսութիւնը չենք կրնար սահմանափակել:

Հին Կտակարանի մէջ աստուածայայտնութիւնը կը սկսի Մովսէսի օրէնքներով, կը զարգանայ Սաղմոսներու մէջ, կը յառաջդիմէ և կը բարձրանայ երկնաբարձ գագաթներ մարգարէութեան մէջ ու գերագոյն կատարին կը հասնի Յիսուսի Մարդեղութեամբ, Անոր ապրումով և զոհողութեամբ՝ սրբարար Խաչելութեամբ: Յիսուս՝ Աստուծմէ մարդուն փոխանցուած թարգմանչական հարազատութիւնն է: «Քրիստոսի մէջ ծածկուած կը գտնուի Աստուծոյ իմաստութեան ու գիտութեան ամբողջ գանձարանը»--Կող. Բ.3: Իր ապրումով, նուիրումով և անձնազոհ խաչելութեամբ, Յիսուս ճշմարտապէս ցոյց կու տայ մարդուն Աստուծոյ իմանալի՛ նկարագիրը:

Մարդկային մարմինը հրաշարուեստ պատեան մըն է, որ կը շարժի և կը խօսի. սակայն անհունին ծարաւն զգացող հոգի մը ունի ան: Յիսուս ոչինչ փոխանցած է գրողական ճամբով, միակ միջոցը ընտրած էր խօսքը: Յիսուսի իւրաքանչիւր խօսքը և բժշկութիւնը Յարութեան լոյսին առաջնորդող ճանապարհ մըն է:

Կեանքը խորհիլ, խօսիլ և գործել է:

Յիսուս Քրիստոս՝ Իր Յարութեամբ կ՛ապացուցնէ թէ վերջին յաղթականը մահը չէ, այլ՝ Իր խո՛սքն է: Աստուածաբաններ կը հետաքրքրուին Աստուածաշունչի գրականութեան վերաբերեալ հարցերով և հեղինակներով, ոչ Աստուածաշունչին պատգամովը:

1. Յիսուս Ինքզինք կը կոչէ "Աստուծոյ Խօսք"ը, "Բանն Աստուծոյ", ոչ թէ գրութիւն մը, այլ **իմաստաւորող և ապրող մեկնաբանութիւնը:**
2. Ոչ թէ ո՞վ գրած է Սբ. Գիրքը, այլ ո՞վ **յայտնաբանած է զԱստուած:**
3. Յիսուս Քրիստոս ապրեցաւ որպէս կենդանի Աստուածայայտնութիւն և իբր հայելացումը սէր Աստուծոյ:

Քրիստոսի խօսքերը մեկնաբանելու են **ներկայ մտածումի և ըմբռնումի:** Մեկնաբանելու դժուարութիւնը, մեր տգիտութեան հետեւանքն է: Ոմանց ձով կրօնական ամուր հաւատքը

խօսքի ու գրի կը վերածուի և ոմանց ձով ալ կեանքի ու նուիրումի:

Ապրիլ 8, 2000
Թորոնթօ

ԵՍ ԵԿԱԾ ԵՄ ԱԾԽԱՐՀ, ՈՐՊԷՍԶԻ ՎԿԱՅԵՄ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ

Յով. ԺԸ.37

Յիսուս՝ Աստուծոյ մարմնացեալ ներկայութիւնն էր երկրի վրայ: Սոյն պատճառաւ Յիսուս ըսաւ. «Ա՛ն որ Ջիս տեսաւ, Հա՛յրը տեսաւ»: Մարմնացեալ Քրիստոսով Աստուած մտաւ ուղղակի՛ մարդկային կեանքին, գոյութեան և ապրելակերպին մէջ: Երբ հաւատքը կեանքի՛ գործօն ապրումի կը փոխակերպուի, մահը չի կրնար այդ կեանքը կալանաւորել:

Քրիստոս Իր զոհաբերութեամբ կ՛ազատագրէ մեզ մեղքէ և կ՛առաջնորդէ դէպի հոգեկան ու բարոյական սուրբ ապրումի:

Բոլոր դարերու հաւատացեալներու մէջ եւս, Քրիստոսի մարմնացումը պարտէ շողայ և ցոլայ Եկեղեցիին մէջ: Եկեղեցին մարմնացումը դառնալու է Յիսուսի սպասաւորութեան և սիրոյն, փոխանակ ըլլալու ազգային, մարդահաճոյ կազմակերպութիւն մը: **Եզնիկ Կողբացին**, բաջասիրտ եկեղեցականը ըսած է.

«Եկեղեցականները ընդհանրապէս մարդակեդրոն աշխարհայեացք ունին»:

Յիսուս Քրիստոս Ինքն է շօշափելի մարմնացումը, երկնային վսեմութիւնը, անկոխելի սրբութիւնը, միա՛կ ճշմարտութիւնը, բարութիւնը, անմատչելի բարձրութիւնը, կեանքի մեծ Լոյսին և աստուածային Օծութեան: Յիսուս՝ տեսանելի և ապրո՛ղ մարմնացումն է Հին Կտակարանի խիզա՛խ մարգարէներուն խօսքին և Աստուծոյ իմաստութեան: Երբ մարդահընար մեքենազէն գործիքները դադրին խռովելէ աշխարհը, այն ատեն տիեզերքի Արարչին Ձայնը պիտի թափանցէ մարդու գիտակցութեան: Գովելի է մարդասիրութիւնը՝ երբ անշահասէր է: Ան ոչ միայն բաղաքավար մարդ է, այլ շատ մարդասիրաբար կը վերաբերուի բոլոր իրեն դիմողներուն հետ: Քրիստոնէութիւնը ո՛չ թէ բան մը ստանա՛լ է, այլ տա՛լ, զոհե՛լ ու զոհուիլ է:

Սեփականութեան իրաւունքին յարուցած բարոյական դժուարութիւնները ցոյց կու տան մեզի, թէ այդ որոշ իրաւունքը պէտք է ամբողջանայ մարդասիրական պարտականութեամբ:

1. Արդարութիւնը կը հրամայէ մեզի յարգել ուրիշի մը ստացուածքը, իսկ մարդասիրութիւնն ալ կը պատուիրէ նպաստներ տալ աղքատներուն, ինչ որ կը նշանակէ **ողորմիլ**:
2. Պարտական ենք ուրեմն օգնելու թշուառներուն որպէսզի դուրս գան իրենց դժբախտ վիճակէն, սակայն պէտք է զգուշանալ որ մեր գթութեան շնորհիւ կամ ողորմութեան զեղծումով չխաթարենք մուրացկանութիւնը:
3. Ամէն բանէ առաջ պէտք է **աշխատանք հայթայթել** աղքատներուն, և ո՛չ թէ **նպաստ,** վասնզի **աշխատանքո՛վ** միայն կարելի է զանոնք վերականգնել իրենց նիւթական և բարոյական անկումներէն:

Աստուծոյ անճառելի մարդասիրութեան ու ողորմութեան ամենէն պերճախօս և համոզիչ արտայայտութիւնը Մարդեղացեալ Յիսուս է՝ մարդասիրութեան գագաթնակէտը. Աստուածային սիրոյ գերագոյն արտայայտութիւնը ուղղել է մարդը մարդասիրութեան և գթութեան: Մարդ արարած որբան մօտենայ Աստուծոյ, այնքան աւելի մօտեցած կ՛ըլլայ իր մարդ ընկերոջ: Գովելի է մարդասիրութիւնը՝ երբ անշահասէր է:

Յոյնին համար (հեթանոսը) անծանօթ մըն էր: Մարդասիրութեան, պատուոյ և յարգանքի արժանի էր միայն յոյնը, միւս ազգերը "բարբարոս" կը կոչուէին: Հռոմայեցին կոչուած էր նուաճելու բոլոր միւս ազգերը: Հրեայ ժողովուրդն ալ բոլոր հեթանոս ժողովուրդը պիղծ և ատելի կը սեպէր: Հին ազգերու մէջ առաքինութիւն էր ոչ միայն սիրել բարեկամը, այլ՝ թշնամին ոչնչացնելը հարկ էր, թշնամիի արիւն խմել շատ ազգերու մէջ պատմական իրողութիւն է: Նոյնիսկ Սաղմոսներու մէջ թշնամական անէծքներ կան դէպի հակառակորդները--Սաղմ ՃԹ.6-16:

Քրիստոնէութիւնը գթութեան, կարեկցութեան և սիրոյ կրօնքը՝ աստուածայայտնութիւնն է:

> «Աստուած, մեր Փրկիչը, իր բաղցրութիւնն ու մարդասիրութիւնը յայտնեց և մեզ փրկեց, ո՛չ թէ մեր կատարած արդար գործերուն համար, այլ՝ պարզապէս **ողորմած** ըլլալուն համար» --Տիտ. Գ.4-5:

Աստուծոյ անճառելի մարդասիրութեան ու ողորմութեան ամենէն համոզիչ արտայայտութիւնը Մարդեղացեալ Յիսուս Քրիստոսն է: Աստուածորդին մարդացաւ, որպէսզի մարդ մարդկայնանայ: Աստուած մարդկային շաղուածքին և ընթացքին մէջ մտաւ Իր Որդւոյն Մարդեղութեամբ: Հին Կտակարանին մէջ Աստուած եղած էր շունչ, եղած էր ձայն, եղած էր երեւում. Քրիստոսով Ան **«եղաւ Մարմին»:**

> «Այժմ Քրիստոս իր մարդեղութեամբն, մահուամբը (յարութեամբ) ձեզ հաշտեցուց Աստուծոյ հետ, որպէսզի դուք անոր ներկայանաք մաքուր, անբիծ և անարատ»--Կողոս. Ա. 22:

Քրիստոնէական կեանքին էութիւնը մշակումն է Աստուծոյ հետ նոր յարաբերութեան մը, որ մեզի բարոզուեցաւ Քրիստոսի Մարդեղութեամբ: Յիսուս Քրիստոսի Մարդեղութեան ժամանակաշրջանին, մարմինը ստորադասեալ արժէքներու կարգին կը պատկանէր: Հոգի՛ն էր շեշտուածը, մի՛տքն էր կարեւորը: Մինչդեռ, **սէ՛րն** է ակունքը Քրիստոսի Մարդեղութեան: Սուրբ Ծնունդը Յայտնութիւնն է Աստուծոյ մեծագոյն Մարդեղութեան:

Մարդկային հոգւոյն վրայ իմացականութիւնն ու կամքը կը նշմարեն լո՛յսը Էակի մը, որ կ՛իրագործէ մարդոց մէջ ճշմարիտը, բարին, օրինաւորը, բացարձակ և անհուն կերպով, Անիկա տեսանելի ու չօշափելի Ճշմարտութիւնն է, մարմնացեա՛լ Աստուածորդին՝ Յիսուսը: Երբ յաղթանակ շահինք մեղքին դէմ, մեր ճշմարիտ իսկութեան կը վերածուինք:

Եթէ մարդկային ըմբռնումը հանդէպ ճշմարտութեան, ենթակայական և յարաբերական կը դառնայ, ուրեմն ի՞նչ է ճշմարտութիւնը, ի՞նչ կրնայ ըլլալ սուտն ու չիտակը:

Հոգեբան կարծեցեալ տիտղոսակիրներ, ճշմարտանման սուտերով կ՛օրօրեն համալսարանական երտասարդութիւնը, բայց ոչ ճշմարիտ ելոյթներ հնարելով ու տալով անոնց միայն վարկածային տեսութիւններ: Քրիստոնեայ ըլլալ կը նշանակէ վերանորոգուիլ Աւետարանի՛ ճշմարտութեամբ ինչպէս տունկ մը իր ծաղիկովը:

Աստուծոյ նմանելու գաղտնիքը՝ Սէ՛րն է, գերմարդկայինը, ճշմարտութեան ճամբան: Բանականութիւնը, չէզոք ոյժ մը ըլլալուն պատճառաւ, կարելի է օգտագործել զայն թէ՛ բարիի և թէ չարի: Ուստի պարտաւոր ենք թափանցել Քրիստոնէութեան ճշմարտութեան: Քրիստոնէութիւնը ո՛չ կրօնք է և ո՛չ ալ գաղափար մը, Քրիստոնէութիւնը՝ **ճանչնա՛լ** է Յիսուս Քրիստոսը՝ աստուածայա՛յտ ճշմարտութիւնը:

Պիղատոս և անցեալի իմաստասէրներ փնտռեցին ու ջանացին ճանչնալ ճշմարտութիւնը, բայց ափսոս, չի գտան որովհետեւ անոնք որոնեցին ու պրպտեցին ճշմարտութիւնը գաղափարի և տեսութեան բարայրի մէջ: Յովհաննու Աւետարանագիր կը կրկնէ Յիսուսի խօսքերը ճշմարտութեան մասին ըսելով.

> «Անիկա Սուրբ Հոգին է, որ ճշմարտութիւնը կը յայտնէ: Աշխարհը չի կրնար զայն ընդունիլ, որովհետեւ ո՛չ կը տեսնէ և ո՛չ ալ կը ճանչնայ զայն: Բայց դուք կը ճանչնաք զայն, որովհետեւ ձեր մէջ պիտի մնայ և ձեր հետ պիտի ըլլայ:»--Յով. ԺԴ.17:

Որովհետեւ ճշմարտութիւնը կը ցոլայ Էութենէ մը, Անձնաւորութենէ մը որ Յիսուս Քրիստոսն է: Ան ըսաւ.

«Ես եմ ճանապարհը և ճշմարտութիւնը և կեանքը»

--Յով. ԺԴ.6:

Որո՞նք են անոնք, որ կրնան տեսնել և ճանչնալ Ճըշմարտութիւնը: Յիսուս Իր խաչելութենէն մի քանի ժամ առաջ պատասխանեց սոյն հարցումին ըսելով. **«Ամէն մարդ որ ճշմարտութենէ է, կը լսէ իմ ձայնս»:**

Որովհետեւ աշխարհի մէջ կան բազմաթիւ ցանկութիւններ, մղումներ հեշտանքի չարի ու նաեւ բարիի, սիրոյ և սրբութեան, սոյն պատճառներով Ան կ՛ըսէ. «Ամէն մարդ որ ճշմարտութենէ է, կը լսէ իմ ձայնս»:

Եթէ մենք կը լսե՛նք Յիսուսի ձայնը և ճշմարտութենէ՛ ենք, միայն ա՛յն ատեն մենք պիտի ճանչնանք թէ ի՞նչ է կամ Ո՞վ է ճշմարտութիւնը: Պարզ հետաքրքրութեան համար երբեք պիտի չճանչնանք ճշմարտութիւնը, պարզ բազկաթոռի մը վրայ բազմելով: Չենք կրնար բժշկական վկայական մը ստանալ պասքեթ պոլ խաղալով, պարտ ենք աշխատիլ և սորվիլ:

Կ՛ուզէ՞ս ճանչնալ ճշմարտութիւնը: Նման Պօղոսի, նախ կը տեսնես քու սխալդ, կը զղջա՛ս անցեալի գործած մեղքերդ, ժամանակուայ մը համար կառանձնանաս (Պօղոս երկու տարի անապատ գնաց ու Յիսուսի հետ աղօթքով ու ծոմապահութեամբ բազմաթիւ ժամեր անցուց մինչեւ որ ճանչցաւ աշխարհի Ճշմարի՛տ Փրկիչը, Յիսուս): Ճանչնալու համար ճշմարտութիւնը, պարտ ենք զոհել մեր բարձրագոյն արժէքաւորը՝ "Ես"ը, և միացնել մեր կամքը, և մեր սէրը Անոր, որ ըսաւ, ու նաեւ կ՛ըսէ այսօր.

«Նոր պատուիրան կու տամ ձեզի, որ սիրէք զիրար. ինչպէս ես ձեզ **սիրեցի, դուք ալ սիրեցէք զիրար:**

ԵԹԷ ԴՈՒԲ ԳԻՐԱՐ ՍԻՐԷԲ՝ ԱՏՈՎ ԱՄԷՆԸ ՊԻՏԻ ԳԻՏՆԱՆ ԹԷ ԴՈՒԲ ԻՄ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՍ ԷԲ»:

Այսօր եկեղեցիները իրարու մէջ բաժան բաժան ըլլալուն պատճառաւ, չկրցին համայն աշխարհը բերել Յիսուս Քրիստոսի գիտութեան և Անոր սուրբ Ցայտնութեան: Միացեալ Նահանգներու և Գանատայի բոլո՛ր դպրոցներու մէջ կար բրիստոնէական դաստիարակութիւն մօտ մինչեւ 1964-թուական: Գիտէ՞ք ինչու ջնջուեցան բրիստոնէական դաստիարակութիւնն ու առաւօտեան աղօթքի պահը Գանատական դպրոցներէն:

Տապալեցա՛ւ այդ աստուածաշնորհ դաստիարակութիւնը, որովհետեւ Քրիստոսի կարծեցեալ յարանուանութիւնները (եկեղեցիները միացեալ չէին): Ինչպէս Յիսուսը խաչո՛ղ ժողովուրդը, հրեաները իրե՛նք եղան, նոյնպէս ալ դպրոցներէն Քրիստոսը և Անոր բարոյական սկզբունքները և աղօթքը վտարողները, եղան Յիսուսի կարծեցեալ եկեղեցիները, ու ո՛չ անաստուած կարծուած միութիւնները: Եկեղեցիները, իրենց **բաժանեա՛լ վարդապետութիւններուն** պատճառաւ չկրցան ներկայացնել մեծամասնութիւն և շահիլ հուէարկութիւնը. ա՛յս է չարաշուք և ցարդ չխոստովանուած ճշմարտութիւնը:

Ինչ է տարբերութիւնը գիտութեան և կրօնքին: Մէկը սնունդ է մտքին, իսկ միւսը՝ հոգիին: Երկուքն ալ կը ձգտին ճշմարտութեան: Մէկը կը փորձէ մերձենալ արարչագործութեան անսպառ գաղտնիքներուն, միւսը մօտենալ Արարիչին և Անով ըմբռնել կեանքի ճշմարիտ էութիւնը: Առանց Աստուած ճանաչումի, կեանքը՝ սոսկ ունայնութիւն է: Կեանքի և հոգիի կնճռոտ հարցերուն դիմաց միայն ճշմարտութիւնն է որ կը փրկէ կացութիւնը, և **Յիսուս Ձայնն է ճշմարտութեան** --մեկուսացած, ծածկուած, հակադիր ոյժերուն: Խաբանել Յիսուսի խօսքը՝ կը նշանակէ խաբանել ճշմարտութեան ազատ ու առողջ շնչառութիւնը, ինչ որ կը նշանակէ խեղդել ժողովուրդը: Անցեալին, Յիսուսի Եկեղեցին ունեցաւ հաւատքի և ճշմարտութեան տիտա՛ն ախոյաններ, որոնք իրենք զիրենք մոմի վերածեցին ու ճշմարտութեան սիրոյն վառեցան, բայց ափսոս, ո՞ւր են այդպիսի հաւատացեալները այսօր: Ներկայ եկեղեցիները, հեռո՛ւն կայնած, նման Յիսուսի աշակերտներուն, կը դիտեն իրենց վարդապետին (Եկեղեցիին) խաչելութիւնը որպէս հետաքրքրութիւն...:

ԿՐՕՆՔԸ ՀԵՏԱԶՕՏՈՒԹԻՒՆՆ Է ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ, ԻՍԿ ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԻՒՆԸ՝ «ԳՏԱ՛ՆՔ ՄԵՍԻԱՆ»:

Յիսուս Քրիստոս ոչ միայն ճշմարտութեան Վարդապետ մը, այլ տիպար նմոյշ մը և ապրող Բացատրութիւնն է Աստուածայայտնութեան: Քրիստո՛ս ըլլալու է մեր գերագոյն Հեղինակութիւնը: Գո՛րծնապէս յայտնաբերելու ենք Քրիստոսը մեր ապրումով ու դառնալու ենք լուսափայլ փարոսը Աւետարանի ճշմարտութեան: Յիսուս Քրիստոս և Սոկրատէս մեռան ճշմարտութեան համար: Սոկրատէսի համար ո՛չ մէկ տաճար կանգնած է: Սոկրատէս յորդորեց ժողովուրդը, որ ուղղութեամբ խորհին: Քրիստոսի դաստիարակութեան մէջ կայ **գերբնական** հորիզոն և տարածք ներկայէն դէպի ապագան **իմաստ և յոյս:** ԵԹԷ չկայ արդարութիւն, ուստի միայն ոյժ ու միահեծան բռնատիրութիւնը կու գան գրաւելու ճշմարտութեան գահը:

Մինչեւ Քրիստոսի Մարդեղութիւնը, ճշմարտութիւն բառը տեսաբանական երեւոյթ մըն էր, Քրիստոսով ան եղաւ

շօշափելի ու տեսանելի՝ Յիսուս Քրիստոսի **Անճի՛ն** ապրումով:

Մարդկային ծայրագոյն ներշնչումը կու գայ Աստուծմէ. ճշմարտութիւնը միշտ փոխրամասնութեան բովը եղած է, և փոխրամասնութիւնը միշտ աւելի զօրաւոր է մեծամասնութենէն, որովհետեւ փոխրամասնութիւնը, ընդհանրապէս, կազմուած է մտածող և կարծիք ունեցողներէ, մինչդեռ մեծամասնութիւնը, կազմուած է պատրանախափ ամբոխէ որոնք ոչ կարծիք ունին և ոչ ալ մտածողներ են, այլ **հետեւողներ**: Երբ ճշմարտութիւնը խօսուի և արտայայտուի, պէ՛տք է ընդունիլ զանիկայ, առանց նկատի առնելու ըսողին հանգամանքը:

«Քրիստոս Յարեաւ ի Մեռելոց» իր մէջ կը խտացնէ հոգեւոր կեանքի բոլոր ճշմարտութիւնները: Ճշմարտութիւնը տրուած չէ՛ որպէսզի անոր մասին աւելորդաբանենք, այլ որպէսզի զայն կատարենք ու վկայենք: Ստուերներու տեղ՝ բուն ճշմարտութիւնը պէտք է ճառագայթէ մեր առօրեայ կեանքին մէջ և իր անվհատ պայքարը կը շարունակէ վկայել.

«Ճշմարտութիւնը պիտի ճանչնաք և ճշմարտութիւնը ձեզ պիտի ազատէ» կ՛ըսէ Յովհաննէս առաքեալ իր նամակին մէջ--Յով.Ը.32:

Ճշմարտութիւնը պարտադրաբար չի փոխանցուիր: Դիմացինը յօժար ու պատրաստ ըլլալու է ճշմարտութիւնը տեսնել, ընդունիլ, որպէսզի կարենայ անոր հետեւիլ: Մարդ անգամ մը, որ Ճշմարտութիւնը տեսնէ, չի կրնար անկէ խուսափիլ. Քրիստոսի բարոզած ճշմարտութիւնները սփռենք ճրագի մեր ոտքերուն առջեւ: Յիսուս մահկանացու մարդուն մութ հոգին կը ջահաւորէ ու երկրի մառախլապատ հորիզոններէն անդին կը մշտնջենաւորէ անոր կեանքը: Աստուածայայտնիչ առաքեալ մըն է Յիսուս, որ չի մոլորեցներ ուղեւորները, չի մթագներ հրդեհուած հոգիները, տարակոյսով չ՛ակօսեր միտքերը, չի հերքեր աստուածալոյս Ճշմարտութիւնները և անխառն յստակութեամբ կը զատորոշուի մարդաստեղծ կրօնքի հիմնարկողներէն:

Քրիստոս՝ Իր համբառնալէ անմիջապէս առաջ ըսած էր.

«Ինծի համար վկաներ պիտի ըլլաք»

Ի վերջոյ առաքեալները կնքեցին իրենց վկայութիւնը արիւնով: Քրիստոնեային կեանքը և վկայութիւնը աստուածակեդրոն է հրիստոսահայեաց ըմբռնումով, ան կ՛ապրի մ՛յն հաւատքով ու մ՛յն Աստուծմով, որ յայտնուեցաւ Յիսուս Քրիստոսի ապրումին մէջ ու Սուրբ Հոգւոյն վկայութեամբ: Անանուն վկաներ, որոնք գիշերները լուսցուցին և իբրեւ հոգեւոր ժառանգութիւն մեզի կտակեցին բազմադարեան մշակոյթի անկորնչելի ճշմարտութիւնները: Աստուած հրեշտակներու միջոցով չխարոզէր, այլ Իր վկաներո՛ւն շնորհիւ ըրած է (Կոռնելիոսի դէպքը) ուր ոչ թէ հրեշտակը, այլ Պետրոս առաքեալ խարոզեց Յիսուսը և Անոր Աւետարանը՝ Ճշմարտութիւնը, Ճամբան և Կեանքը:

«Քրիստոնեայ ըլլալ և չվկայել կը նշանակէ ըլլալ արեւ և չճառագայթել, ըլլալ ամպ և չանձրեւել, ըլլալ արիւն և սառիլ սրտին մէջ...»

--Գարեգին Ա. կաթողիկոս:

Սեպտեմբեր 14, 2001
Թորոնթօ